

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Gromadzenie czasopism w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Author: Marta Kunicka

Citation style: Kunicka Marta. (2012). Gromadzenie czasopism w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. "Nowa Biblioteka" (Nr 1 (2012), s. 203-215).

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Marta Kunicka

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: bprbycz@vp.pl

GROMADZENIE CZASOPISM W BIBLIOTECE WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

ABSTRAKT:

Zaprezentowano Bibliotekę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, uwzględniając funkcję gromadzenia czasopism, jak również ich elektronicznych odpowiedników. Przedstawiono dane ilościowe odzwierciedlające prenumeratę oraz kryteria doboru decydujące o zakupie konkretnych pozycji. Osobne miejsce w artykule poświęcono czasopismom elektronicznym i sposobom ich dystrybucji.

SŁOWA KLUCZOWE:

Biblioteka prawnicza. Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Czasopismo elektroniczne. Czasopismo prawnicze. Gromadzenie. System Informacji Prawnej.

Wprowadzenie

Historia Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (BWPiA UŚ) rozpoczęła się od zorganizowania punktu konsultacyjnego dla studiów zaocznych i Filii Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, działającego w latach 1964-1968 [4, s. 9]. Tam właśnie zaczęto gromadzić księgozbiór. W roku 1968, gdy powołano do życia Uniwersytet Śląski [6], utwo-

rzono również samodzielną Bibliotekę Wydziałową, której podstawę zasobu stanowiły liczące blisko 15 000 woluminów zbiory Biblioteki Filii UJ i depozyt Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Dzięki staraniom pracowników pozyskano księgozbiory profesorów prawa, m.in.: Romana Longchamps de Berier, Ludwika Ehrlicha, Stefana Rozmaryna, Jerzego Sawickiego, Karola Koranyi'ego, Kazimierza Przybyłowskiego, Mieczysława Sośniaka i Manfreda Lachsa [7, s. 161]. Problemy z magazynowaniem i udostępnianiem szybko rosnącego księgozbioru doprowadziły do kilku zmian lokalowych. Po ostatniej przeprowadzce w 2003 r., ulokowano Bibliotekę w nowopowstałym gmachu Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego.

Księgozbiór Biblioteki stanowią głównie książki i wydawnictwa ciągłe z zakresu prawa i nauk pokrewnych, a ostatnio także materiały elektroniczne. W ramach nakładanych na Bibliotekę obowiązków wspierania nauki i procesów badawczych [8, s. 135], stara się ona stworzyć i zapewnić zaplecze dla pracujących tu studentów i pracowników nauki.

Poza bogatą kolekcją edycji współczesnego rynku wydawniczego, Biblioteka posiada w swych zbiorach bardzo ciekawe pozycje archiwalne, np. „Głos Sądownictwa”, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, „Zbiory Orzeczeń Sądu Najwyższego”, „Orzecznictwo Sądów Polskich”, „Proces Cywilny” czy „Dzienniki Rządu Krajowego”, „Dzienniki Praw” z XIX w.

Przedmiotem artykułu jest próba scharakteryzowania zasobów wydawnictw ciągłych gromadzonych w BWPiA UŚ. Publikacja ma na celu prezentację podstawowych metod pozyskiwania czasopism, stosowanych w Bibliotece. Szczególne miejsce poświęcone zostało czasopismom, które udostępniane są w formie elektronicznej.

Prenumerata

Podstawową techniką gromadzenia czasopism, zarówno zagranicznych, jak i krajowych, jest prenumerata wydawnictw tradycyjnych w jednym egzemplarzu. Ponadto Biblioteka korzysta z zakupu bezpośredniego, jak również otrzymuje dary oraz prowadzi wymianę. Wieloegzemplarzowe zakupy przewidziała tylko dla bardzo wąskiej grupy periodyków zaliczanych do tzw. czasopism ogólnych dotyczących prawa, ze względu na ich profil niezbędnych dla szerokiej grupy odbiorców (np. „Państwo i Prawo”). Na liczbę gromadzonych egzemplarzy ma także wpływ zapotrzebowanie zgłaszane przez użytkowników na konkretne tytuły. Prenumerata obejmuje w tej chwili nieco ponad 300 tytułów druków ciągłych, do których zaliczają się czasopisma naukowe, dzienniki, magazyny branżowe i specjalistyczne, z czego prawie 1/4 to wydawnictwa obcojęzyczne, niejednokrotnie kompletowane od lat.

Gromadzenie czasopism w formie papierowej w Bibliotece WPiA UŚ odbywa się dzięki prenumeracie krajowej i zagranicznej zdeterminowanej przez strukturę organizacyjną Biblioteki UŚ, jak i Uniwersytetu, pod warunkiem koniecznego zabezpieczenia środków na określone zakupy, z uwzględnieniem procedury przetargowej organizowanej przez Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (BUŚ) zgodnie z zasadami ustawy o zamówieniach publicznych [10].

Prenumerata zagraniczna

Biblioteka WPiA UŚ, śledząc na bieżąco wykorzystanie prasy oraz wymogi dydaktyczne Wydziału, dokonuje korekty i uzupełnień listy zachodnich czasopism, które przeznaczone są do prenumeraty. Jakikolwiek skreślenia odbywają się po uprzedniej konsultacji kierownika Biblioteki z kierownikiem odpowiedniej jednostki organizacyjnej Wydziału czyli katedry, która proponuje i najczęściej korzysta z poszczególnych tytułów. Po aprobacie pracowników naukowych informacja taka przekazywana jest do akceptacji dziekanowi. Zanim jednak podejmie się decyzję o skreśleniu tytułu bądź wprowadzeniu nowego do prenumeraty, w ramach dostępnych narzędzi, bibliotekarze sprawdzają, jakie inne instytucje w okolicy (regionie) dysponują danym czasopismem, albo czy nie jest on dostępny w formie pełnotekstowej w ramach serwisów elektronicznych, baz danych i platform prezentujących dane. W takiej analizie brany jest pod uwagę czynnik ekonomiczny, ale przede wszystkim zwraca się uwagę na potrzeby czytelników, jak również na zachowanie ciągłości prenumeraty. Bardzo często, gdy dany tytuł jest gromadzony od dłuższego czasu, lub ze względu na to, że Biblioteka jest jedynym jego posiadaczem w regionie czy w Polsce, decyzja o rezygnacji bywa bardzo trudna. Rozszerzenie listy prenumerowanych tytułów odbywa się najczęściej na podstawie zapotrzebowania składanego przez katedry Wydziału.

Akademickie biblioteki prawnicze od wielu lat podejmują starania mające na celu nawiązanie współpracy m.in. w zakresie gromadzenia zasobów. Powołanie konsorcjum bibliotek prawniczych, szczególnie w wypadku prenumeraty zagranicznej i dla zakupu baz danych, wydaje się być szczególnie ważne, jako czynnik racjonalnej polityki gromadzenia, jak również dla zyskania silniejszej pozycji przy negocjacji cen. Wiele z prenumerowanych tytułów jest gromadzonych przez kilka bibliotek, z uwagi na ich merytoryczne wartości czy inne czynniki. Doprowadza to do sytuacji, w której nie można zrezygnować z pewnych tytułów, dublując je w wielu ośrodkach i ograniczając tym samym zakup innych pozycji w ramach prenumeraty. Sytuacja finansowa dużej części bibliotek nie daje możliwości nabycia większej liczby tytułów, natomiast

powołanie konsorcjum dałoby dużej liczbie instytucji możliwość zaspokojenia potrzeb czytelniczych odbiorców. Nie należy zapominać także o czynnikach ekonomicznych, z jakimi wiązałyby się taka współpraca wydziałów czy uczelni, nie tylko przez bezpośrednie oszczędności wynikające z grupowych zakupów, ale też ustalenie stabilniejszej pozycji w przetargach i w negocjowaniu warunków licencji.

Prenumerata czasopism zagranicznych BWPIA UŚ w 2011 r. objęła 67 tytułów, pozostałe pozyskiwane są w formie wymiany lub darów. Porównując dane z lat 2010 i 2011 zauważyć można, że liczba tytułów prenumerowanych zmniejszyła się, chociaż w odniesieniu do roku 2005 była większa (Tab. 1).

Tab. 1. Prenumerata czasopism zagranicznych w BWPIA UŚ.

Lp.	Formy zakupu	2010	2005
1	Prenumerata	74	69
2	Zakup	1	1
3	Wymiana	4	9
4	Dar	3	6
5	Ogółem:	82	85

Źródło: Opracowanie własne.

Procedura planowania wydatków na rok następny, po przeanalizowaniu wcześniej omówionych czynników, jak również z uwzględnieniem pogarszającej się sytuacji finansowej, doprowadziła w 2011 r. do konieczności modyfikacji listy prenumeraty i w związku z tymi zmianami 6 tytułów zostało skreślonych, natomiast 2 inne wydawnictwa dodano (w stosunku do listy prenumerowanych tytułów w 2010 r.)¹.

¹ Skreślone tytuły to: „American Journal of Comparative Law”, „American Journal of International Law”, „Environmental Policy and Law”, „Michigan Law Review”, „Revue Francis de Droit Constutionnel”, „American Political Science Review”; a nowo zakupione to: „Journal of Forensic Sciences” i „Polygraph”. Planowanie prenumeraty na rok 2012 zakłada dalsze uszczuplenie listy prenumerowanych czasopism o następujące tytuły: „Bundesgesetzblatt Teil I”, „ERCL-European Review of Contract Law”, „International Journal of Refugee Law”, „Ratio Juris”, „Revue de Science Criminelle et de Droit Penal Compare”, „International Review of the Red Cross”. Nowy tytuł planowany do prenumeraty to z kolei „Rivista di Diritto Internazionale Privato e Processuale”.

Dla porządku tylko należy nadmienić o pozostałych sposobach nabywania periodyków w BWPiA. I tak liczba tytułów pozyskiwanych dzięki wymianie nie jest duża (4)², trafiają one za pośrednictwem działu gromadzenia BUS³. Dary, w wypadku czasopism zagranicznych, to również niewielki odsetek pozyskiwanego zbioru. Kilka instytucji⁴ przekazuje swoje tytuły bezpośrednio do Biblioteki. Należy pamiętać, iż niejednokrotnie nie są to komplety, a raczej wybory poszczególnych numerów czy zeszytów. Dobrą praktyką jest ofiarowanie przez pracowników nauki publikacji, np. przywożonych z międzynarodowych konferencji bądź otrzymywanych i nabywanych w inny sposób.

Prenumerata krajowa

W przypadku prenumeraty krajowej obowiązują identyczne procedury, jak przy zakupie czasopism zagranicznych, odnoszące się do konstruowania aktualnej listy nabywanych tytułów. Głównym kryterium doboru jest zapotrzebowanie na konkretny tytuł, jak również możliwości finansowe placówki. Podstawowym sposobem powiększenia zasobu jest prenumerata, która obejmuje blisko 60-70% zamawianych tytułów. Czasopisma są prenumerowane zarówno za pośrednictwem kolportera, którego wylania się w drodze przetargu, jak i zamawiając poszczególne tytuły w odpowiednich redakcjach – tzw. prenumerata redakcyjna. Częste zmiany usługodawcy nie są korzystne z punktu widzenia Biblioteki, ponieważ utrudniają możliwość uzyskania monitów, zwrotu pieniędzy za zeszyty, które się nie ukazały czy inne formy współpracy. Niestabilność rynku wydawniczego, wielość tytułów o charakterze naukowym, rozpad różnych instytucji albo zaprzestanie wydawania czasopism doprowadza do niemożności realizacji powziętych przez oferenta zobowiązań wynikających z umowy przetargowej, co skutkować może trudnymi do usunięcia lukami w prenumeracie. Procedura przetargowa, konsolidująca zakup u jednego pośrednika, do absolutnego minimum ogranicza i upraszcza kwestie finansowe, ale nie likwiduje szeregu utrudnień, o których wcześniej wspomniano.

---

² BWPiA w 2011 r. w ramach wymiany międzybibliotecznej otrzymywała następujące tytuły: „Ecology Law Quarterly”, „Pravni Letopis”, „Pravnik”, „Saint Louis University Law Journal”.

³ Czasopisma obcojęzyczne gromadzone w BWPiA UŚ wydawane są przede wszystkim w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji i Belgii, a pojedyncze tytuły pochodzą z USA, Hiszpanii, Włoch, Rosji i Austrii.

⁴ M.in. są to Hogan Lovells i Juris Publishing.

Obecnie (2011 r.) prenumeruje się 219 tytułów polskich periodyków z zakresu prawa i dziedzin pokrewnych. Z kolei wymiana biblioteczna odbywa się dwutorowo: z jednej strony, tak jak i w wypadku czasopism zagranicznych, za pośrednictwem BUŚ, z drugiej natomiast przez dział gromadzenia⁵ Biblioteki, bezpośrednio współpracujący z innymi bibliotekami prawniczymi w kraju. W tabeli 2 zaprezentowano liczbę tytułów czasopism nabywanych na przestrzeni ostatnich lat⁶:

Tab. 2. Prenumerata czasopism krajowych w BWPiA UŚ.

Lp.	Formy zakupu	2010	2005
1	Prenumerata	97	88
2	Zakup	130	97
3	Wymiana	9	7
4	Dar	40	54
5	Ogółem:	276	246

Źródło: Opracowanie własne.

Szereg instytucji dokumentujących swój dorobek w formie papierowej przekazuje także Bibliotece nieodpłatnie swoje publikacje, które są bardzo cenne i niejednokrotnie nie do zdobycia w inny sposób

⁵ W wypadku BWPiA UŚ określenie dział gromadzenia jest tylko nazwą umowną, bowiem Biblioteka nie posiada formalnie wydzielonych działów, a raczej zadania przypisane konkretnym osobom.

⁶ Warto podkreślić, iż przytoczone wartości nie są ostateczne, z uwagi na procedury przetargowe, które obejmują swym zakresem wydawnictwa do półrocznika włącznie. Wszystkie wydawnictwa nieregularne ciągłe nie zostały ujęte w tym zestawieniu. Trudno podać ich liczbę, ponieważ stale się ona zmienia – wydawnictwa te ukazują się bowiem niejednokrotnie raz w roku, czasami raz na kilka lat. W ogólnej liczbie prenumerowanych tytułów stanowią blisko 10-15% otrzymywanych wydawnictw. W miejscu tym zaznaczyć warto zmiany w zakresie prenumeraty jakie planuje się w 2012 r. W przypadku czasopism polskich raczej nie stosuje się skreśleń tytułów a jedynie zmniejszenie liczby numerów, bądź zmianę formy prezentacji z papierowej na elektroniczną. Ograniczone do jednego egzemplarza tytuły to m.in.: „Przegląd Prawa Handlowego” czy „Przegląd Prawa Publicznego” dostępne w *SIPLEX*, zrezygnowano natomiast z prenumeraty papierowej wydawnictw *INFOR*-u na rzecz elektronicznej prezentacji w ramach serwisu *INFORLEX*.

(instytucje czy jednostki, np. nie prowadzą działalności gospodarczej). Dobrymi przykładami tego typu praktyk są czasopisma: „Casus”, „Prokuratura i Prawo” czy „Nowy Przegląd Notarialny”⁷.

Własne wydawnictwa ciągłe

Na przestrzeni wielu lat Wydział wydał liczne wydawnictwa, które cieszyły się i cieszą nadal ogromnym zainteresowaniem czytelników, warto wymienić: „Problemy Prawa Karnego”, „Problemy Prawne Handlu Zagranicznego”, „Problemy Prawne Górnictwa”, „Z Dziejów Prawa”, „Z Problematyki Prawa Pracy i Polityki Socjalnej”. Tytuły te ukazywały się od lat 70. ubiegłego stulecia, ogłaszając wyniki badań prowadzonych przede wszystkim przez pracowników Wydziału. Obecnie ukazują się 3 tytuły, które poza formą papierową dostępne są również w formie elektronicznej za pośrednictwem Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [11]. Mowa tu o „Problemach Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, „Z Dziejów Prawa” i „Silesian Journal of Legal Studies”. Okazjonalnie ukazuje się pismo wydziałowe poświęcone sprawom bieżącym „Puklaty Paragraf”.

Elektroniczna informacja prawna

Jedną z najistotniejszych zmian na rynku pracy prawników jest upowszechnienie technologii informacyjnych. Ewolucja komputerowych baz danych ilustruje 2 prawidłowości: po pierwsze – powstały one w oparciu o dotychczasowe źródła funkcjonujące w innych formach; a po wtóre – te nowoczesne metody mają usprawnić dotychczasowe narzędzia.

Początków elektronicznych baz danych należy upatrywać w 1967 r., kiedy to stanowe stowarzyszenie adwokackie stworzyło w Ohio eksperymentalną bazę orzeczeń (komputerową). Od skrótu nazwy stowarzyszenia utworzono nazwę bazy – *OBAR*. Przejęcie jej przez korporację Mead doprowadziło do zmiany nazwy na *LEXIS* i do rozszerzenia jej zasięgu terytorialnego – na obszar całego kraju. Obecnie znana jest pod nazwą *LexisNexis* [3, s. 18]. Jej wydawcą jest koncern Reed Elsevier. W 1975 r. z kolei wydawnictwo West wprowadziło na rynek swój system – *Westlaw*, który początkowo funkcjonował jako elektroniczna wersja papierowych skorowidzów. Obecnie baza jest własnością koncernu Thompson Reuters.

Biblioteka WPiA UŚ od 2006 r. kupuje licencje bazy danych *Westlaw International* i od 2010 r. *HeinOnline*. W ich ramach możliwe jest korzystanie przez użytkowników z literatury obcojęzycznej 2 serwi-

---

⁷ Wydawcami przytoczonych tytułów są odpowiednio: Krajowa Reprezentacja Samorządowych Kolegiów Odwoławczych, Prokuratura Generalna, Rada Izby Notarialnej w Warszawie.

sów prezentujących dane w języku angielskim. *The Law Journal Library* na platformie HeinOnline jest kolekcją ponad 1 250 czasopism z zakresu prawa i dyscyplin pokrewnych, natomiast *Westlaw International* zapewnia dostęp do światowej informacji prawniczej⁸. Od 2012 r. planowany jest zakup kolekcji *Oxford Journals* w zakresie prawa, prezentującej wartościowe merytorycznie materiały⁹.

W krajach europejskich, choćby ze względu na różnice językowe, nie stworzono jednego dominującego systemu informacji prawnej. Dodatkowo na spowolnienie prac mających na celu wprowadzenie nowych technologii miały wpływ gigantyczne zmiany w zakresie prawa, jakie nastąpiły w Europie Środkowo-Wschodniej. I tak *Internetowy System Aktów Prawnych* miał być jednym z elementów systemu informacji naukowej, technicznej i organizacyjnej krajów Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Prace nad nim rozpoczęto w ośrodku informacyjnym Biblioteki Sejmowej w 1974 r. Projekt ten, pod zmienioną nazwą, *Centralny Katalog Literatury Prawniczej*, przekształcono w katalog Biblioteki Sejmowej [3, s. 21]. Natomiast *Centralny Rejestr Aktów Normatywnych* posłużył do utworzenia programu *Rejestr Aktów Prawnych*, który nie cieszył się jednak szczególną popularnością. Na mocy *Ustawy z dnia 12 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych* („Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 2010 nr 17 poz. 95 – tekst jednolity [9]), podjęto decyzję o wykorzystaniu bazy CRAN do przechowywania tych tekstów [3, s. 21].

---

⁸ BWPiA jak wiele bibliotek w Polsce, które prezentują bazy o charakterze bibliograficznym, faktograficznym i pełnotekstowym, oferuje dostęp do danych przy użyciu popularnej „Listy A-Z”. Narzędzie to indeksuje blisko 20 000 czasopism elektronicznych dostępnych w sieci Uniwersytetu Śląskiego. Lista ta umożliwia dostęp do szeregu serwisów z wielu dziedzin wiedzy, jak: EBSCOhost, ScienceDirect OnSite, SpringerLink, PsycARTICLES, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Royal Society of Chemistry, w tym i z zakresu nauk prawnych, np.: HeinOnline. Czasopisma można przeszukiwać alfabetycznie, dziedzinowo, według wydawców i numeru ISSN. Korzystanie z tego narzędzia daje możliwość ominięcia konieczności przeszukiwania każdego serwisu z osobna. Należy jednak pamiętać o serwisach, które nie są indeksowane przez to narzędzie. W wypadku prawa będzie to baza *Westlaw*.

⁹ Szczegółowe informacje na temat kolekcji czasopism prawniczych dostępnych za pośrednictwem Oxford Journals znajdują się na stronie: www.oxfordjournals.org. Część czasopism, dostępnych w ramach omawianej kolekcji, BWPiA posiada w formie tradycyjnej prenumeraty („European Journal of International Law”, „International Journal of Refugee Law”, „Oxford Journals of Legal Studies”). W 2012 r. baza została zakupiona przez Bibliotekę.

W BWPiA użytkowane są obecnie elektroniczne źródła informacji, umożliwiające korzystanie z pełnych wersji czasopism. Na uwagę zasługuje system ujednoliconych tekstów aktów prawnych opracowany na własny użytek przez Kancelarię Prawniczą Lex. Konsekwencją tych działań była publikacja tekstów aktów prawnych, jak również ich aktualizacja pod nazwą *Skorowidz Obowiązujących Przepisów Prawnych*. W latach 90. luźnokartkowa publikacja została wydana w formie elektronicznej. Następnie do *Skorowidzu* dołączone zostały teksty aktów prawnych. Wydawnictwo Prawnicze LEX w 1993 r. opublikowało program *Temida*, zawierający orzeczenia Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Połączenie obu narzędzi funkcjonuje pod nazwą *System Informacji Prawnej LEX (SIPLEX)*.

Jedną z aplikacji *SIPLEX* oferuje m.in. dokumenty pełnotekstowe i czasopisma prawnicze. Idea ta rozpoczęła się od publikacji wydawanych przez Wydawnictwo Lex, a następnie WoltersKluwer, stale i sukcesywnie poszerzając swoją ofertę o coraz to nowe tytuły, które można było rozpowszechniać elektronicznie. Mankamentem korzystania z tego narzędzia jest brak chronologicznych ram, które prezentowałyby dostępną zawartość w obrębie poszczególnych tytułów i lat. Zestawienie roczników znajdujących się obok poszczególnych tytułów nie daje gwarancji dotarcia do wszystkich tekstów zamieszczonych w papierowych odpowiednikach – w przypadku niektórych publikacji można spotkać zapis, informujący o posiadaniu przez wydawcę praw autorskich tylko do formy papierowej wydawnictwa¹⁰.

Pieniądze, jakie zaoszczędzono w BWPiA uś ograniczając zakup wieloegzemplarzowy, pozwoliły na przeznaczenie tych środków na nabycie dostępu do aplikacji *SIPLEX* na 90 stanowiskach, zwanej czytelnią czasopism i cieszącej się coraz większą popularnością.

Drugim narzędziem prezentującym czasopisma prawnicze w formie elektronicznej jest zakładka w serwisie *System Informacji Prawnej*

---

¹⁰ Obecnie są to następujące tytuły: „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej”, „Czasopismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego”, „Europejski Przegląd Sądowy”, „Finanse Komunalne”, „Gdańskie Studia Prawnicze”, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa”, „Glosa”, „Krajowa Rada Sądownictwa”, „Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych”, „Państwo i Prawo”, „Prawo Papierów Wartościowych”, „Prokurator”, „Prokuratura i Prawo”, „Przegląd Podatkowy”, „Przegląd Prawa Handlowego”, „Przegląd Prawa Wyznaniowego”, „Samorząd Terytorialny”, „Studia Iuridica Toruniensia”, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”.

Legalis wydawnictwa C.H. Beck. Poza zademonstrowaniem aktów prawnych, orzecznictwa i interpretacji – a więc standardowej zawartości wszystkich omawianych tu serwisów – *Legalis* zawiera dziedzinowe moduły tematyczne zbudowane wokół działów prawa [2, s. 12]. W wypadku tego narzędzia zasięg chronologiczny jest ściśle określony. W wypadku czasopism nowych (ostatnich kilka lat) obejmuje całość, natomiast starsze roczniki prezentowane są od lat 90¹¹.

Serwis *INFORLEX* to kolejny posiadany przez Bibliotekę WPiA UŚ system, który umożliwia korzystanie z pełnotekstowych czasopism w formie elektronicznej, prezentując publikacje Wydawnictwa INFOR. Procedura planowania gromadzenia czasopism na 2012 r. pozwoliła założyć, iż rezygnacja z papierowej prenumeraty kilku tytułów tego wydawnictwa umożliwi zainwestowanie środków w system udostępniający kilkanaście tytułów¹².

Zakończenie

Mimo dużej liczby gromadzonych przez BWPiA czasopism w wersji papierowej, należy spodziewać się coraz większej popularności elektronicznych źródeł danych¹³. Na rynku stale pojawiają się nowe bazy prawnicze¹⁴, dotyczące całości prawa bądź wybranych jego dziedzin. Jako przykład przedstawić można bazę *Nowe Zeszyty Samorządowe – Opinie Prawne* udostępniającą rozstrzygnięcia nadzorcze wydawane

---

¹¹ W *SIP Legalis* można korzystać z następujących tytułów czasopism w formie pełnotekstowej: „ADR Arbitraż i Mediacja”, „Edukacja Prawnicza”, „Justitia”, „Monitor Prawniczy”, „Monitor Podatkowy”, „Monitor Prawa Pracy”, „Nieruchomości”, „Prawo Mediów Elektronicznych”, „Prawo Zamówień Publicznych”, „Studia Prawa Prywatnego”.

¹² Jako przykładowe tytuły można podać najbardziej poczytne w BWPiA, a będą to: „Poradnik Gazety Prawnej”, „Prawo Przedsiębiorcy”, „Prawo Spółek”, „Serwis Prawno-Pracowniczy”. Szczegółowe informacje na temat zawartości serwisu można znaleźć pod adresem: <http://www.inforlex.pl>.

¹³ Starszą formą prezentacji zawartości treściowej czasopism dostępnych w BWPiA UŚ są płyty CD-ROM, na których archiwizowana jest zawartość poszczególnych zeszytów i roczników. Przykładami tego typu praktyk jest „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa”.

¹⁴ Wydawcy elektronicznych baz prezentujących piśmiennictwo prawnicze w formie pełnotekstowej mają problemy natury prawnoprawnej, które spowolniają powstanie nowych narzędzi informacji. Zagadnienie jest złożone, bo poza prawnymi utrudnieniami, należy także zwrócić uwagę na uwarunkowania gospodarcze. Każdy bowiem serwis dąży do podpisania umów na wyłączność z konkretnym wydawcą.

przez Wydziały Prawne i Nadzoru Urzędów Wojewódzkich z terenu całej Polski, jak też wyroki sądów administracyjnych. Baza ta wzbogaca zawartość czasopisma o tym samym tytule, ale jej nie powiela. Wiele jest także tytułów czasopiśmienniczych oferowanych w formie pełnotekstowej w tak zwanym Open Access [5, s. 18]. Sytuacja taka odnosi się przede wszystkim do wszelkiego typu publikatorów zawierających akty prawne, a mianowicie „Dzienników Ustaw”, „Monitorów Polskich” czy wydawnictw resortowych.

W wypadku poszukiwania tekstów aktów prawnych, orzeczeń czy innego typu dokumentów warto ponadto sprawdzić stronę domową instytucji poszukując danych prezentowanych w formie elektronicznej. Wiele organów w ten sposób przedstawia informacje, zamieszczając w sieci materiały opracowane w ramach działań własnych. Pozwala to odbiorcom na dostęp do ogromnej liczby dokumentów gromadzonych na różnych serwerach połączonych w sieć [1, s. 19].

W celu ułatwienia dotarcia do poszczególnych tytułów periodyków można posłużyć się również wyszukiwarką Arianta (<http://www1.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>), opracowaną przez pracowników UŚ. Kryterium znalezienia się opisu w bazie jest posiadanie przez konkretny tytuł czasopiśmienniczy co najmniej spisu treści w formie elektronicznej. Narzędzie to jest bardzo pomocne i często wykorzystywane przez czytelników, odsyłając ich do stron domowych poszukiwanych tytułów¹⁵.

Zmiany zachodzące na rynku wydawniczym, szczególnie w dziedzinie prawa, uzmysławiają, iż jest to rynek prężny, stale się rozwijający. Co roku ukazuje się od kilku do kilkunastu nowych czasopism specjalistycznych czy branżowych, które rozpowszechniają dorobek naukowy i podpowiadają praktyczne rozwiązania w poszczególnych sektorach. Dlatego też należy szczególnie uważnie śledzić rynek wydawniczy, aby ciekawe i istotne źródła nie umknęły uwadze. Coraz częściej polskie publikacje papierowe posiadają swoje odpowiedniki w formie elektronicznej, jednak sytuacja taka dotyczy tylko niewielkiej liczby tytułów, dlatego gromadzenie papierowych wydawnictw jest wciąż podstawową formą dla wydawnictw ciągłych. W wypadku publikacji opracowanych przez różnego rodzaju uczelnie czy instytucje alternatywą mogą być regionalne biblioteki cyfrowe, w których bardzo często zamieszcza się ich dorobek, w szczególności najnowszy.

---

¹⁵ Arianta daje możliwość wyszukiwania przez: tytuł, ISSN, częstotliwość, wydawcę bądź instytucję sprawczą jak i dziedzinę. We wrześniu 2011 r. indeksowała 161 tytułów czasopism prawnych i 41 z zakresu administracji.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] Boryczka B.: *Praktyczny przewodnik po Internecie dla bibliotekarzy*. Bydgoszcz, Warszawa 2004. ISBN 83-89073-35-8.
- [2] Drewnowski R.: *Prawnicze bazy danych na CD-ROM-ach*. „Poradnik Bibliotekarza” 2004 nr 6, s.10-15. ISSN 0032-4752.
- [3] Kokoszczczyński M., Wierczyński G.: *System informacji prawnej w pracy sędziego*. Warszawa 2011. ISBN 978-83-264-1512-8.
- [4] Lityński A.: *Początki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego*. „Gazeta Uniwersytecka” 2004 nr 6, s. 9-13. ISSN 1505-6317.
- [5] Nahotko M: *Naukowe czasopisma elektroniczne*. Warszawa 2007. ISBN 978-83-89316-73-8.
- [6] *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1968 roku w sprawie utworzenia Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, „Dziennik Ustaw” 1968 nr 18 poz. 116.
- [7] Staszków M.: *Wydział Prawa i Administracji*. W: *10 lat Uniwersytetu Śląskiego 1968-1978*. Katowice 1978, s. 157-162.
- [8] Wojciechowski J.: *Biblioteka w komunikacji naukowej i kształceniu akademickim*. W: *Komputer-Człowiek-Prawo. Księga Pamiątkowa Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Pod red. W. Lubaszewskiego, Kraków 2007, s. 131-148. ISBN 978-83-233-2337-2.
- [9] *Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych*. „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 2010 nr 17 poz. 95.
- [10] *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych*. „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” 2010 nr 113 poz. 759.
- [11] *Śląska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [Data dostępu: 15.09.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/>.

Marta Kunicka

Library of the Faculty of Law and Administration

University of Silesia in Katowice

e-mail: bprbycz@vp.pl

THE ACQUISITION OF PERIODICALS IN THE LAW AND ADMINISTRATION DEPARTMENT LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF SILESIA

ABSTRACT:

The publication presents Library of the Faculty of Law and Administration at the Silesian University, in the context of the collected periodicals, as well as their electronic counterparts. Presents quantitative information reflected on a subscription basis, as well as the selection criteria, eligibility to purchase of the specific items. A separate place in the article is given to the magazines in the digital form and ways of their distribution.

KEYWORDS:

Library of the faculty of law. Electronic journals. Legal magazines. Collection. The System Of Legal Information.